

4. Громкова М.Т. Психология и педагогика профессиональной деятельности. - М.: 2003. - 415 с. http://www.studmed.ru/gromkova-mt-psiologiya-i-pedagogika-professionalnoy-deyatelnosti_72383c748ec.html (12.12.18)
5. Нартова-Бочавер С.К. Дифференциальная психология, учеб. пособие, 2003 г., — 320 стр. (<https://studfiles.net/preview/5287839>) (11.12.18)
6. Вейнингер О. «Пол и характер», Латард, 1997. http://loveread.ec/view_global.php?id=1156 (13.12.18).
7. Берн Ш. Гендерна психологія. М .: Прайм-Еврознак, 2004. - 320 стор. - (Секрети психології).
8. Личность и ее взаимодействия в социальной среде Н.И.Сарджвеладзе. <http://psylib.org.ua/books/sarjv01/index.htm> (13.12.18).

Тематика: Педагогічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Ілійчук Л.В.

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки початкової освіти

ID ORCID: 0000-0003-4274-6903

Динамічний розвиток сучасної цивілізації вимагає інноваційних підходів до вирішення завдань, що постають у різних сферах життєдіяльності людини. Відтак нагальною проблемою сьогодення є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних до успішного вирішення професійних завдань, пошук нових

форм і методів навчання, які б відповідали сучасним освітнім потребам та сприяли формуванню професійної компетентності майбутніх спеціалістів. У даному контексті надзвичайної актуальності набуває питання використання тренінгових технологій, навчальні можливості яких значною мірою співпадають із вирішенням прикладних проблем професійної орієнтації, адаптації до вимог професії, засвоєння професійних цінностей.

Останнім часом тренінги використовуються у різних сферах діяльності людей, зокрема й у навчанні майбутніх професіоналів, адже вони дають змогу за короткий проміжок часу вирішити завдання інтенсивного формування та розвитку професійних навичок і вмінь студентів. Тренінг забезпечує корекцію поведінки особистості, формування психологічної готовності до професійної діяльності, здатності до комунікації, запобіганню професійному вигоранню у майбутньому. Для даної форми роботи характерні: персональна актуалізація мотивів та постановка завдань; створення оптимальної робочої напруги; покрокове навчання і засвоєння матеріалу; створення взірця поведінки; перехід імпульсивної поведінки у рефлексивну і навпаки; зниження особистісних психологічних бар'єрів; актуалізація творчого потенціалу у процесі активного міжособистісного спілкування; підвищення соціальної сенситивності учасників; переважання процесу навчання над результатом; зворотній зв'язок у системі «учасник – група»; контроль рівня досягнень [3, с. 212].

Характеризуючи тренінгові технології, необхідно мати на увазі одночасне навчання та вирішення проблем, що виникають під час їх проведення. А це, як правило, процес перегляду установок, цінностей і переконань за постійної взаємодії нової інформації з уже відомою. Відтак специфічними рисами тренінгу є: дотримання принципів групової роботи; націленість на психологічну допомогу учасникам групи у їх саморозвитку; наявність більш-менш постійної групи (7-15 осіб); певна просторова організація (ізольоване приміщення, учасники сидять у колі); акцент на взаєминах між учасниками групи, які аналізуються у ситуації «тут і тепер»; застосування активних методів групової роботи; об'єктивізація суб'єктивних почуттів й емоцій учасників

групи щодо один одного і того, що відбувається у групі; атмосфера розкритості і свободи спілкування між учасниками, сформований клімат безпеки [1].

Тренінгові технології направлені на вироблення вмінь та способів дій у практичних ситуаціях, що визначає розвиток індивіда як суб'єкта діяльності, розширення його набору поведінкових моделей, аналогових схем і створення вмінь користуватися ними відповідно до ситуації. Відтак тренінг як технологія активного навчання має ряд специфічних особливостей:

1. Груповий процес. Група є відображенням суспільства у мініатюрі. Вона сприяє можливості кожному учаснику ідентифікувати себе з іншими, набувати нового досвіду. Водночас, у групі найбільш ефективно забезпечується зворотній зв'язок та підтримка від інших.

2. Активність учасників. Тренінгові форми проведення занять передбачають інтерактивний обмін інформацією між тренером та групою, а також між самими учасниками; кожен відчуває власну причетність до процесу навчання та вважає набутий досвід «своєю власністю»; учасники мають можливість вільно висловлювати свої думки, а навчання спрямоване не лише на знання, а на прищеплення навичок та вироблення моделі поведінки.

3. Мета навчання. Тренінг орієнтований на запитання та пошук відповіді, набуття досвіду, допомогу учасникам в саморозвитку. Традиційні форми навчання здебільшого спрямовані на передачу інформації від викладача до слухачів, а також на правильну відповідь, необхідність відтворення почутого.

4. Принцип «тут і зараз». Методика проведення тренінгу передбачає побудову взаємовідносин у системі «тут і зараз», що базується на відтворенні (імітації, моделюванні) проблемних ситуацій, характерних для реального життя. Протягом навчального заняття учасники «проживають» конкретну подію, осмислюють її, змінюють модель поведінки, виробляють навички прийняття рішень тощо.

5. Атмосфера занять. Неформальна атмосфера проведення тренінгу, зручне розташування місць колом, півколом чи малими групами сприяє позитивній налаштованості учасників, дозволяє забезпечувати зворотній

комунікативний, емоційний, інтелектуальний зв'язок між членами групи та уникати одноманітності протягом усього заняття.

6. Поєднання різних індивідуальних стилів. Методи тренінгового навчання дозволяють більш ефективно обрати техніки подачі інформації відповідно до індивідуальних особливостей сприймання учасників. На тренінговому занятті студенти мають змогу «говорити», «писати», «малювати», «грати», «відчувати на дотик», «переживати». Поєднання таких різноманітних стилів подачі матеріалу забезпечує його ефективне сприймання на інтелектуальному (мозковий штурм, розв'язування проблем), емоційному (ігри, обговорення), фізичному (руханки, фізичні вправи) рівнях [4].

Тренінг як форма навчання має істотні переваги перед іншими формами та видами навчання у закладах вищої освіти. В контексті освітнього процесу, тренінг певною мірою компенсує протиріччя: між системним використанням знань в регуляції професійної діяльності та їх засвоєнням по різних дисциплінах та кафедрах; між індивідуальним способом засвоєння знань і досвідом у традиційному навчанні та колективним характером майбутньої професійної діяльності, в якій постійно відбувається обмін інформацією та результатами діяльності на тлі визначених функціональних, міжособистісних і міжгрупових взаємозв'язків; між залученням до виконання професійної діяльності цілісної особистості спеціаліста і переважаючим інформаційним характером навчання, коли основне навантаження припадає головним чином на окремі психічні процеси. Нівелювання цих протиріч стає можливе у тренінгу, коли набуття знань про професійну діяльність здійснюється безпосередньо в процесі їх практичного варіативного застосування, у складі групи, за умов негайного отримання інформації про ефективність діяльності [2, с. 43].

Отже, використання тренінгових технологій стає особливо популярним в освітньому середовищі сучасних закладів вищої освіти, що передбачає застосування активних форм навчання, орієнтованих на міжособистісну взаємодію, груповий процес, вироблення конкретного досвіду, моделювання майбутньої професійної діяльності. Вони дають можливість не лише до

зростання обсягу об'єктивних знань та формування професійних якостей майбутніх фахівців, але й стають підґрунтям для переосмислення себе, заохочують особистість до самовдосконалення та професійного зростання.

Список літератури:

1. Вачков И.В. Психология тренинговой работы: содержательные, организационные и методические аспекты ведения тренинговой группы / И.В.Вачков. – М.: Эксмо, 2007. – 416 с.

2. Галімов А.В. Дослідження можливостей соціально-психологічного тренінгу щодо формування комунікативних та емпатійних якостей майбутніх фахівців соціальної сфери / А.В.Галімов // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2009. – № 1. – С. 42-47.

3. Євдокимова Н.О. Соціально-психологічний тренінг як технологія розвитку особистості студента / Н.О.Євдокимова // Вісник Національного університету оборони України. – 2014. – № 4 (41). – С. 211-217.

4. Керик О. Використання тренінгових технологій у професійній підготовці фахівців соціальної сфери / О.Керик // Молодь і ринок. – 2015. – № 2 (121). – С. 136-140.